

Harig wilgenroosje (*Epilobium hirsutum*)

Lange bloeitijd

In juli staat het Harig wilgenroosje in volle bloei en kunnen bijen er volop nectar en stuifmeel op verzamelen. In de volgende maanden blijft de bloei maar doorgaan, zelfs begin oktober is er nog gelegenheid voor de bijen voor bloemenbezoek.

Algemeen op vochtige grond

Harig wilgenroosje is een lid van de Teunisbloemfamilie (Onagraceae) en behoort tot het geslacht Basterdwederik (*Epilobium*). Soorten van het geslacht lijken veel op de Grote wederik (*Lysimachia vulgaris*), vandaar de naam Basterdwederik. Wederik stamt af van de Duitse naam voor wilg, weide, in verband met de bladvorm die gelijkenis vertoont met die van de wilg. Nu we het toch over namen hebben: *Epilobium* houdt verband met de bouw van de bloem. De naam is afgeleid van de Griekse woorden epi (op), lobus (hauw) en ion (viooltje). De naamgever van het geslacht zag de bloemen als een viooltje op een hauw. In ons land komt het Harig wilgenroosje zeer algemeen voor en groeit op niet zure vochtige standplaatsen. Als het de kans krijgt, verdringt het andere begroeiingen, mits bodem en standplaats maar voldoen aan de vereiste condities, want die zijn voor de plant nogal kritisch.

Beschermde nectar

De plant heeft een korte wortelstok en een stevige stengel met kruisgewijs tegenoverstaande bladeren. Nadat zich 6 tot 7 bladparen hebben gevormd, verschijnen plaatselijk in de volgende bladoksels zijstengels. De bladeren zijn zwak stengelomvattend en hebben een rand met scherpe naar voren omgebogen tandjes. De bloemen staan in een tros aan het einde van de stengels. De bloeiperiode is daarom zo lang omdat er zich steeds weer nieuwe bloemen aan het einde van de tros vormen. Het lijkt alsof de bloemen op lange dikke stelen staan, maar in werkelijkheid zijn dat de vruchtbeginsels. De bloemsteel is maar kort. Direct boven het vruchtbeginsel is de bloemas komvormig verbreed. Een dergelijke vergroting van de bloemas wordt ook wel het hypanthium genoemd. Dat kan ook buisvormig zijn zoals bijvoorbeeld bij de teunisbloem (*Oenothera*). Aan de rand van het hypanthium staan kelk, kroon en meeldraden. Op het hypanthium ligt rond de stijl een kussenvormig discus waaruit de nectar naar buiten komt. De nectar bevat

voornamelijk vruchten- en druivensuiker. De vrijgekomen nectar wordt tegen klimaatinvloeden beschermd door een dichte harenkrans. Bij regenval gaan de bloemen van het Harig wilgenroosje niet dicht en buigen de bloemen niet omlaag zoals bij andere soorten van het geslacht, waar de bescherming van de harenkrans ontbreekt.

De bloemen hebben kleine smalle kelkbladen, grote paarsroze kroonbladen, beide 4 in getal, 8 meeldraden en een 4-lobbige stempel. De meeldraden staan in twee kransen. Die van de binnenste krans zijn kort en staan voor de kroonbladen, de andere 4 zijn lang en staan voor de kelkbladen. De helmknoppen van de lange meeldraden gaan eerst open. Na het vrijkomen van al het stuifmeel gaan de stempellobben zich krommen. Als bestuiving van buiten af achterwege blijft, buigen de stempellobben verder door en komen ongeveer op de hoogte van de helmknoppen van de lange meeldraden, waardoor zich alsnog door zelfbestuiving zaad kan vormen.

Stuifmeel

Het stuifmeel heeft bij het Harig wilgenroosje twee verschijningsvormen: het komt voor in de vorm van tetraden (een uit vier eenheden bestaande groep) en in de vorm van enkele stuifmeelkorrels. Bij een tetrade zijn de vier stuifmeelkorrels in het proces van hun ontstaan bijelkaar gebleven. Bovendien is bij het stuifmeel opvallend de aanwezigheid van korte dunne draden aan de korrels. Daardoor hechten ze zich gemakkelijker aan de beharing van insecten, maar voor de bijen is het blijkbaar moeilijk om het stuifmeel in compacte klompjes te verzamelen. Ze hangen in een losse structuur aan de achterpoten. De klompjes hebben een lichtgele kleur met zweempje groen.

Vermeerdering

Het vruchtbeginsel heeft een zaaddrager in het centrum. De vruchtwand slijt langzaam van boven naar beneden met 4 kleppen open. De zaden zijn voorzien van pluis dat deels aan twee naast elkaar gelegen kleppen is verbonden. Bij het opengaan van de vrucht wordt het zaadpluis uiteengetrokken en worden de zaden gemakkelijk door de wind meegenomen. Behalve door zaad vermeerderd de plant zich ook sterk door de vorming van ondergrondse uitlopers die aan het eind ombuigen en nieuwe planten vormen.

Harig wilgenroosje (*Epilobium hirsutum*)

A deel van in bloei staande plant; B blad onder aan de plant; C kelkblad met meeldraden en beharing boven het nectarium; D stuifmeelkorrel: 1 polair, 2 equatoriaal, 3 tetrade met haren; E stamper; F stempel; G geopende vrucht; H zaad met zaadpluis; I zaad.